

Lublin, 21 marca 2019 r.

RIO – I – 430/7/19

Pani Marzena Czubaj-Gancarz

Wójt Gminy

ul. 29 Listopada 9

22 - 600 Tomaszów Lubelski

Szanowna Pani Wójt

W odpowiedzi na Pani wniosek z 1 marca br. w zakresie uprawnienia gminy do żądania od nierzetelnego dłużnika zwrotu kosztów odzyskiwania wierzytelności, przedstawiam następujące stanowisko w sprawie.

Przepisy art. 10 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 118) przyznają wierzycielowi, od dnia nabycia uprawnienia do odsetek, o których mowa w art. 7 ust. 1 lub art. 8 ust. 1 ustawy, uprawnienie do żądania od dłużnika, bez wezwania, kwoty w wysokości równowartości w złotych 40 euro przeliczonej według średniego kursu euro ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym świadczenie pieniężne stało się wymagalne. Kwota ta stanowi rekompensatę za koszty odzyskiwania należności, a uprawnienie to powiązane jest wyłącznie z wierzytelnościami przysługującymi stronie transakcji handlowej. Definicja transakcji handlowej znajduje się w art. 4 pkt 1 tej ustawy; transakcja handlowa oznacza umowę, której przedmiotem jest odpłatna dostawa towaru lub odpłatne świadczenie usługi, jeżeli strony zawierają ją w związku z wykonywaną działalnością. Co prawda ustawodawca nie doprecyzował tego wyrażenie, ale w kontekście przepisów dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/7/UE z dnia 16 lutego 2011 r. w sprawie zwalczania opoźnień w płatnościach w transakcjach handlowych (Dz. Urz. UE L 48 z 23.02.2011, str.1), której postanowienia wdraża ustawa o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, nie może być wątpliwości, że chodzi tutaj o działalność gospodarczą lub zawodową wykonywaną w ramach tzw. wolnych zawodów.

Stosownie do art. 3 ustawy z dnia 6 marca 2018 roku Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2018 r. poz. 646 z późn. zm.) działalnością gospodarczą jest zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły. Wobec tego, że do uznania określonej działalności za działalność gospodarczą konieczne jest łączne zaistnienie jej cech

funkcjonalnych – zarobkowości, zorganizowania oraz ciągłości, to brak którejkolwiek z tych przesłanek oznacza, że dana działalność nie może być kwalifikowana do kategorii działalności gospodarczej.

Dodatkowo analizując zagadnienie, czy działalność gminy o charakterze użyteczności publicznej może stanowić działalność gospodarczą, należy mieć na uwadze utrwalony w orzecznictwie pogląd, że zadania użyteczności publicznej z samej istoty – co do zasady – nie będą stanowiły działalności gospodarczej. Zobowiązanie do bieżącego i nieprzerwanego zaspokajania zbiorowych potrzeb wspólnoty przez świadczenie usług powszechnie dostępnych zakłada bowiem brak uwzględnienia takich aspektów, jak istniejąca koniunktura rynkowa, wzrost lub spadek cen, zmiana zakresu i rozmiarów prowadzonej działalności czy wreszcie zawieszenie lub likwidację działalności w przypadku braku zysku (wyrok NSA z dnia 19 lipca 2005 r. sygn. akt I OSK 130/05). Nie można także pominąć faktu, że gmina jako jednostka samorządu terytorialnego jest podmiotem władzy publicznej, przez co musi przejąć określone funkcje interwencyjne w gospodarce. Chodzi zwłaszcza o dziedziny działalności społecznie niezbędnej, w których podmioty prywatne nie są zainteresowane podjęciem działalności, np. ze względu na brak opłacalności. Istnieje zatem zasadnicza odmienność między gospodarką komunalną a działalnością gospodarczą, która polega głównie na tym, że gospodarka komunalna – co do zasady – nie ma celu zarobkowego (wyrok NSA z dnia 1 września 2003 r., sygn. akt SA/GD 1968/02).

Z Pani wniosku wynika, że wykonywana przez gminę Tomaszów Lubelski działalność w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków – w aktualnym stanie faktycznym – nie ma zarobkowego charakteru; kalkulacja cen nie wskazuje na zamiar osiągnięcia zysku, tj. nadwyżki przychodów nad poniesionymi kosztami, a celem tej działalności jest realizacja zadania własnego gminy, służącego zaspokajaniu zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej.

W związku z powyższym Regionalna Izba Obrachunkowa w Lublinie przychyliła się do stanowiska zaprezentowanego w Pani wniosku, że w przypadku gdy działalność gminy w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków nie spełnia wszystkich przesłanek do uznania jej za działalność gospodarczą, tym samym wyłączone jest stosowanie w takiej sytuacji przepisów ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, a więc i jej art. 10.

Jednocześnie informuję, że Regionalna Izba Obrachunkowa w Lublinie, prowadząc działalność informacyjną, instruktażową i szkoleniową przedstawia wyłącznie swoje stanowisko i nie jest upoważniona do wydawania rozstrzygnięć w indywidualnych sprawach ani do dokonywania wiążącej wykładni przepisów prawa.

Jacek Grządka